

„Nézd a tánc nemeit, mint festik játszi ecsettel
A népek lelkét, s nemzetek ízleteit.
A német hármás lépéssel lejtve kering le,
S párját karja közé zárja s lebegve viszi...
A gallus fellengve szökik, s enyelegve kacsingat,
Párt vált, csalfa kezét majd ide, majd oda nyújt;
A magyar egy Pindár: valamerre ragadja negéde,
Lelkesedett tüzzel nyomja ki indulatit.
Majd lebegő szellő, szerelemmé olvad epedve,
S búja hevét kényes mozdulatokba szövöi;
Majd maga fellobbanva kiszáll a bajnoki tánkra...
Titkos törvényt mesterség nem szedi rendbe,
Csak maga szab törvényt, s lelkesedése határt.
Ember az, aki magyar tánchoz jól terme, örüljön!
Férfierő s lelkes szikra feszíti erét.”

(Berzsenyi Dániel: A táncok)

KODÁLY-DÍJAS A HUNYADIVÁROSI ALKOTÓPÁR

Örömteli hír, hogy a Közgyűlés a Kodály Zoltán-díjat ebben az évben egy Szolnokihegyben élő alkotópárnak, Bedőcs Józsefnek és Bedőcsné Szabó Ritának, a Kecskeméti Művészeti Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény néptánc tanárainak adományozza. A díj átadására októberben, a Város Napja alkalmából kerül sor a Katona József Színházban.

- Milyen szálak kötnek benneteket a városrésztükhöz? – kérdeztük tőlük egy július eleji beszélgetésen.

Rita: - Én egyenesen a Hunyadivárosba születtem, ugyanis a nagyszüleim 1964-ben költöztek a Csilléri telep egyik lakásába, s szüleim ifjú házasságként velük laktak a születésem idején. Pár hónap múlva szüleim szülőfalujába, Tompára kerültem, anyai nagyszüleimhez. A 80-as évek közepéig a Hunyadivárosban lakó apai nagyszüleimet azonban gyakran látogattam. Életem következő jelentős állomása is ide kötődik. Az első pedagógusi állásom 1988-ban a Hunyadi János Általános Iskolában volt. Terbe Dezsőné igazgatónő kért fel a néptánc tanítására, ami Lengyel László igazgatósága alatt teljeseedett ki, s érte el legnagyobb sikereit. Hosszú évek szisztematikus munkájával országos fesztiválokig is eljutottunk. Tevékenységem elismeréseként az iskola által minden évben kiadott Hunyadi János-díjat a nevelőtestület 1993-ban, fiatal pedagógusként nekem adományozta. Tizenhárom évet dolgoztam itt. 2000-ben lettem az Erdei Ferenc Művelődési Központ és Művészeti Iskola néptáncpedagógusa, amelyet akkor már második éve a férjem vezetett.

Jelenleg is tartó hunyadvárosi kötődés, hogy édesapámékat követve 2004 óta mi is a városrész lakói vagyunk: a Szolnokihegyben lakunk, amit pár éve hivatalosan is a Hunyadváros választókerzetéhez csatoltak. Nagyon szeretünk itt élni. Én fiatalon már laktam itt, de akkor inkább csak a hátrányát éreztem. Azt, hogy mindentől távol van, nehézkes a közlekedése, elszigetel a világ nyüzsgésétől. Érettebben visszakerülve ugyanezek a dolgok már előnnyé változtak. Itt tudunk igazán pihenni, feltöltődni.

József: - Változatosságnak ott a kert, ahonnan most a szünidő beköszöntével hat napig ki sem tettem a lábam, de az is előfordult, hogy egy teljes hónapig csak a legszükségesebb beszerzések idejére mozdultunk ki innen Ritával. Főleg én vagyok ilyen otthonülő. Az az igazság, hogy nemcsak pihenni, de tervezni, s a következő munkára felkészülni is itt tudunk a legelmélyültebben. Az én részemről fontos hunyadvárosi vonatkozás még, hogy 2007 óta a Mátyás Király Általános Iskolában is tanítok néptáncot a Művészeti Iskola kihelyezett osztályaiban.

- Milyen motivációkkal, milyen út vezetett a Kodály-díjig?

Rita: - Utóbbi kapcsán érdekesség, hogy a Kodály Iskolába jártam 12 évig. Már ott elkezdtem táncolni tanórai keretben. 1979-ben lettem tagja a Kecskemét Táncegyüttesnek. Történelem-földrajz szakos tanár szerettem volna lenni, mellette tudatosan törekedtem arra, hogy a ritmus-tánc-népzene szeretete végigkísérje az életemet. A férjemmel való megismerkedés egyértelműen a néptáncos pálya felé terelt. Szüleim eleinte féltettek attól, hogy ezt élethivatásul válasszam, mondván, hogy „hogyan lehet ebből majd megélni?”. Most már nyugodtan kijelenthetem: egész életemben ez adta a kenyeremet. Azzal, hogy időközben a néptánc-pedagógusi diploma mellé „felsőfokú közművelődési szakember és népi játszóház vezető” szakképesítést, 2003-ban pedig etnográfus diplomát is szereztem, s azzal, hogy mindezt a tudást felhasználom a napi pedagógiai munkámban, nem kerültem túl távol az eredeti elképzelésemtől sem. A néptánc oktatása magába öleli a történelmünket, a földrajzunkat és a népi kultúra alapos ismeretét. 2007-től a Kodály Iskola néptánc tanszakát vezetem. Ez a feladat és a 2009-ben beinduló néptánc szakközépiskolai képzésünk számomra fontossá tette, hogy elvégezzem a Táncművészeti Főiskola mesterképzését, okleveles mesterfokozatú néptánc tanár képzettséget szerezve ezzel.

József: - Én Budán születtem. A néptáncal 1975-ben, táncházban kerültem kapcsolatba. Rögtön megtetszett, megérintett, elvarázsolt ez a világ. 1976-ban Tímár Sándor

tanítványaként kezdtem táncolni a VDSZ Bartók Béla Táncegyüttesben. Itt 1982-ig táncoltam, közben 1980-tól 1986-ig vezettem a SOTE Táncegyüttest. Néptáncművészeti oktató képesítéssel 1987-ben kerültem Kecskemétre: felkértek a Kecskemét Táncegyüttes művészeti vezetésére. Ezt végeztem 2004-ig. Közben 1996-ban Ritával együtt néptáncpedagógusi diplomát szereztünk a Magyar Táncművészeti Főiskolán. 1999-től az Erdei Ferenc Művelődési Központ művészeti iskolájának vezetője, néptáncpedagógusa lettem. Ritához hasonlóan a Kodály Iskolához később nekem is „közöm lett”, amit máig nagy megtiszteltetésnek, s a minőség napenkénti próbájának tartok: 2007-től vagyunk az iskola néptánc tanzakának néptáncpedagógusai. Tanítványaink eljutnak országos fesztiválokra, sikeresek a tanulmányi versenyeken. Felkérés alapján óravezetőként és szakdolgozati témavezetőként részt veszünk a néptáncpedagógus jelöltek képzésében, és szintén felkérés alapján versenyek zsűrizésén is.

Decembertől már nyugdíjas vagyok, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a tánctanítás mellett több időm jut a gyűjtő-, kutató- és rendszerező munkára.

- Ma is lehet még eredményes gyűjtőmunkát végezni?

József: - Igen, de itt egészen más módszerekre kell hagyatkozni, mint azokon a területeken ahol a legutóbbi időkhöz volt élő folklór. A MTA Zenetudományi Intézete Néptánc Osztályának Archívuma kb. 400.000 méter filmfelvételen mintegy 25.000 táncfolyamatot őriz több mint ezer településről, melyek között mindössze három Kecskemét környéki film található. Egyik Fülöpházán készült 1959-ben. Másik 1960-ban egy úrréti tanyán, és 1956 októberi az a felvétel, amely egy kecskeméti pásztornap eseményeit rögzítette. A filmek tanulmányozása mellett szóbeli elmondások alapján is lehet gyűjtőmunkát végezni, de teljes táncfolyamat helyett inkább csak annak töredékeit találjuk. Egy Szentkirály melletti tanyán szerencsénk volt. Sikerült felgyűjtenünk a Magyar Kettőst. Rita és más táncosok rokonságából beszélgettem idős emberekkel, akik még mutatni tudtak valamit abból, hogy régen mit és hogyan táncoltak ezen a vidéken. A kecskeméti táncanyaggal nem mi foglalkoztunk elsőként, hanem Farkas Zoltán „Batyú” néptáncművész, nívódíjas koreográfus, aki 1981-83 között vezette a Kecskemét Táncegyüttest. Ő volt az első, aki a filmek alapján az anyagot elkezdte színpadra állítani. Rita és én 1995-től foglalkozunk Kecskemét és környéke táncgyománányának gyűjtésével, kutatásával, a rekonstruált táncanyag színpadra állításával. Ezt vitte tovább tágabb körben, a kiskunsági táncok felelevenítésével – s ezzel a folyamat harmadik generációját képviseli – az egykori tanítvány, Lukács László, a Kecskemét

Táncegyüttes jelenlegi művészeti vezetője. Amikor 1999-ben megbízták a művelődési központ Művészeti Iskolájának vezetésével, egyre kevesebb időm maradt a kutatásra, s a Kecskemét környéki anyag rendszerezésére. Most nyugdíjasként, a néptáncoktatói munka mellett folytatom azt, amit akkor abbahagytam. A táncok leírásában, rendszerezésében Rita is sokat tud majd segíteni, felhasználva etnográfusi ismereteit.

- Hogy lehet ilyen hosszú időn át párban dolgozni?

Rita: - Én 1988-tól voltam a Kecskemét Táncegyüttes művészeti asszisztense és gyermekcsoportjainak vezetője, azaz a férjemmel épp huszonöt éve dolgozunk együtt. Mivel életünk nagy részét a táncpedagógusi munka tölti ki, ezt otthon sem tudjuk letenni. Ennek sok előnye, de hátránya is van.

József: - Alkotópárrá úgy tudunk válni, hogy tudatosan kihasználjuk, ki miben erős. Még a személyiségünk különbözőségét is kiaknázzuk. Én racionális vagyok, Rita érzelemdús. Ami belőlem hiányzik, az benne megvan, és fordítva. Jól kiegészítjük egymást.

- Nehezebb-e most tanítani a néptáncot, mint egy-két évtizeddel ezelőtt?

Rita: - Most a kisgyermekek számára igénybe vehető tanórán kívüli foglalkozások, szakkörök túlkínálata van, amelyek sorában számos tájidegen, a mi kultúránktól távol eső elfoglaltság is hirdeti magát. A sokszínűség önmagában nem baj, de az már igen, hogy a mindenbe belekóstolni vágyó igyekezet miatt az érdeklődés kezdetben a néptánc iránt is felszínesebb.

- A Kodály-díj kapcsán tudnátok-e minősíteni pár mondattal az elmúlt évtizedeket?

József: - Mindketten magunk választottuk ezt az utat. Voltak benne álmatlan éjszakák és nagyon nehéz időszakok is, de visszanézve már csak a szépségét látjuk, s a sikerekre emlékezünk. Örülünk, hogy a nehézségek ellenére nem tértünk le erről az útról, s boldogok vagyunk, hogy sok-sok kisdíáknak, fiatalnak, felnőttnek taníthattuk a magyar népi kultúra táncanyagát, ami egykor a hétköznapi élet szerves része volt. Jó érzés tudni, hogy ezt a díjat nem egy alkalmi felállású fesztiválzsűri ítélte meg számunkra, hanem az a város, amelyben negyed évszázada végezzük a munkánkat.

(Kada Erika interjúja)